

گفتم چو لطفت باز شد ایم قبول کرو	جانم ز قدر و غصه ایام رسته شد
گفتم چو صبح و عهده انعام او درین	روزیم فاضل آمد و روزم خجسته شد
خود بهر انتظار و رازم گلو گرفت	نوسیدیم که جانم از آن درد خسته شد

گیرم که سنت صله بر خاست از جهان	
آخسر زکات چرانیز بسته شد	

ای برادر نسل آدم را خدای از روی لطفت	تا ما داد دست پیش از ترو خشک گرم و سرد
هر کسی را کنیت و نام و لقب خورد است	پس آورد شان اندر جهان خج آب و خورد
حاجا بود و شاه ناصر الدین بر القب	گر مویده تو زمین سخی چرا با شسته بدرد
و آنکه او را تحت دیگر تو نیامد ز آسمان	تا آنکه از روز ولادت خود مویده بود مرد
پیش ازین چیزی و گر حادث نشد در نام او	آن به نیکونامی اندر جسد آفاق فرد
چون پدر بود و نامش کرد تا یه خدا	از سیم حرف و چهارم حرف او کیوت کرد

با دناش در جهان باقی و دانش همچو نام	
ملک گیتی و شگاه و حفظ مراد آن پاک سرد	

در مرتبه مویده الدین	هر کس اثرشکس همی نماید
گفتم که ششبه کنم نیز	باشد که تسلی فزاید
لیکن پس از آن جهان معنی	خود طبعی همه سخن نزاید
بیا این همه شرح حال شطرت	شرحه نه که طبع هر زه لاید
در جوت سپهرت گدل بود	غنا بقفس درون نیاید
سیکفت کجاست با و فصله	کم زمین سیه خاک در ریاید

<p>ایزودگرہ کشائے فضلش بشند بستماع لائق نطقش بمسالت اجل گفت برشاخ مزاج بلسیل جانش گر مختصریت عالم کون</p>	<p>بتقدرو قضا کشاید چونانکہ جز آنچنان نشاید کاین زبده صنعمے چرباید تا چند نواسے غم سراید راسے تو برہ نے گراید</p>
---	---

بحرام کہ سکنہ و گریست
 تا آن و گرت چسکونہ آید

<p>حق خداوندی کہ از روی تعاضدہ وار آفتاب راسے ابروست گوہر بار او لموہ خسار جاہ و عکس اشک و شمنت بندہ ماشاگرد و خوار ز میت شیطان بیکی معدہ دارو کہ سیری رادرو امید نیست از نسیب او نہنگان خست بر صحر کشند یکدم ارفالی شود حلقش کہ ز ہر ش باو بار از شرہ گوئی ہی حلوائے سہا لولے خورد حاش اللہ گریب اندیکہ دیگر بسرود کہ نہیب معدہ او ہر شبے تا آسمان محنت و آشوب و کیلاو کہ از نیم بکند عاجبا آخر جزایت خیر باو و خیر کن</p>	<p>نعل اسپیہ مہر آن گوش نہ گردون کنند آرزو از بے نیازی جاووان قارون کنند کہ بار او چون عقیق از خاصیت گلگون کنند کا پنجان میل نور کوہ و نہ در ہامون کنند در علاج جمع کلہی کوہ اگر معجون کنند گر شیا طین صورت امعاشن بر معجون کنند راست چون دیو بودش انکرہ شہگون کنند گر خمیر نان اورا جملہ از صابون کنند آہ و او تیا کہ این مشقت مساکین خون کنند اہل شہر و روستا بر نان ہے افسون کنند طبع موزونم ہے ہر لحظہ ناموزون کنند کا ندرین موسم بسے خیرات گوناگون کنند</p>
--	---

تالیف

<p>یا غلام چند را از روی حبشش برگمار یا بکش این کافر زن سوچی را آشکار یا یکوزان پیش کز عالم برابر و قحط کل</p>	<p>تا شش خون آورند و دفع این ملعون کنند پادشاهان از پی یک مصلحت صد خون کنند تا تسلی از حد و دعالمش بیرون کنند</p>
--	---

<p>یا لفر ما اهل دیوان را که تا سن بیست ده را و آنچه مجری دارم اجری کنی نفس افزون کنند</p>	
--	--

<p>تو آن کریمی کافر طاعت کفایت چنان کشد دم سرو از نوال دست تو بر بیاد بزم تو به راه آسمان دو سنگ روز پس از طریق تشبیه چو شکل خوان تو دید چو روی باس تو بر حادثه ترش گردد مراد من همه در دیگ دهر ناپخته است کنند قرابۀ گردون نمی زرد و سفوف یقین شناس که مرغیش از طلاق دهد بجاک نویسی سپردم رود سر زید بعهد دولت تو سنگ تاج غازی به غلام طبع کسی ام که در بر زن حال بزرگوار انیکو بود که با چو تو سئ جفای گنبد نیلوفرے ز شعله دل فریضه دان که مرا خیره کے حوالہ کنے</p>	<p>بدان رسید که کان همچو بجز ناله کنند که اشک حسرتش اندر کنار شال کنند ز آفتاب شراب وز مرہ پیا که گنت ز عکس تالش مہتاب خوان زبالہ کنند بخاصیت سردندانش برسفالہ کنند که بخت خوان طرب را از نوال کنند شبه که زہر و بیادت بساط کالہ کنند بدان امید که او رغبت حلالہ کنند ہمہ سپہ سوم را برو قبسالہ کنند گوش زود ختر نعلش آرد و جبالہ گنت نشسته است و حدیث ساری غلالہ کنند نمرد و چو منی داماسے خارہ کنند زبانہ نفسم چون زبان لالہ کنند کہ روزگار بستت ہی حوالہ کنند</p>
--	--

<p>بقات باو کہ تاور کستار عزو شرف سپہر سال نوروت ہزار سال کست</p>	
<p>آنکہ از ماور ایام جو تو کم زاید حکم فتویٰ کبند مشکل او یکبشا یید بر او دل خود کبستے منہ مایید ہمدران بخیر سے عمر سے فرساید کہ مرا انچہ تو فرمودے از ان میاید بندہ دم در کشت و تیج بدان نظراید تا بدو بگرو و پس باو انگرایید مشت گلزہ و بیہودہ ہم در خایید تا رسیدہ ست برو و ایہ وزن میکاہد عوض آن اگر از خواجہ بخواید شاید</p>	<p>مفتی شرع و کرم عاقلہ ملت وجود فتو سے بندہ چو از روی کرم بر خواند خواجہ بندہ خود را نہ تکلیف سوال مدتی بندہ نیاید خبر سے زان انعام چون خبر یافت ہم از خواجہ پر کانتکلیت خواجہ گوید کہ فلاں است بروزو بطلب چون دگر روز پرسد کہ فلاں خواجہ کجاست مرد کے بنیازین بیدہ گوچاکر کے گویش خواجہ بارفت کنون رو راست بندہ چون از پی این رفتہ بناید رفتن</p>
<p>ور نہ شاید کہ عوض خواہد ازو شاید آن کہ حوالہ بند پیرو پس از ان تا باید</p>	
<p>چرخ و نجم سالما اور ارور اتب خورہ اتا تازہ از انعام تو چیز می حکایت کردہ اتا</p>	<p>ای خداوندی کہ بہر گاہ جاہت بندہ بندہ را فخر الزمان اسحاق محمدین کہ جن او</p>
<p>گورست بہت این سخن معلوم کن تا این برست خود کہ آورده ست دیکے باری میں ناوردہ اند</p>	
<p>وزگت را و پروزی و پروزی کرد</p>	<p>ایکے دوست دولت را سبب بنی کرد</p>

۱۱

<p>ہرگز خدمت جان پر تو روزی کرو ابر بادامی جو تو رہ آموز سے کرو باد نوروزی و باران شبانہ روزی کرو باغ رامایہ بدست آمد نوروز سے کرو تا قیامت سبب نصرت و پیروزی کرو سالہا گو مہر تاجش فلک فروزی کرو فتنہ بیحد گزین پیش مہان سوزی کرو ماہ راپر وہ دوری کرو و قبادوزی کرو</p>	<p>یافت از دست اجل جان گرامی شہ نجات اسی ولی نعمت اور اسی سے نعمت و ناز یا جلتے گفت آن کرو کہ با خاک و نبات فضلہ بزم تو فراسش بجا روئے بخت بخت پیروز ترا گنبد فیروزہ چرخ زبدہ گوہر انشاؤ کہ از گوشہ بخت پاسبانی جان گر تو بکوئی بکن در سراپردہ انشاؤ کہ انگشت نفاذ</p>
--	---

از شب و روز میندیش کہ با تہت ہم
 آنکہ از زلف شبے کرد زرخ روزی کرو

<p>با حسی لغے کور باب خوش زند تا چو بر خیزیم بہر شش زند</p>	<p>بغ فلا شیم با پیو لہ چرخ مردم خوار گوئی خصم ہست</p>
--	---

بی شراب او آتش اندر ما زد ہست
 کیست او آتش درین آتش زند

<p>روی ہر بوستان منقش کرو زندگانے چو مرگ ناخوش کرو نکلند زرتلف نہ ہی نوشند وہد آزادہ وارد نفر دستند وقت خلش ز رنگ بگردند</p>	<p>بخدا سے کہ از صنایع او کہ مراد فراق خدمت تو نیامد است آن علی سالار زن اور اجلب مہوان کہ سرور نیست او قلیبان و لکین کوہ</p>
--	---

<p>دین پشت او همید و شد این سخن گوش عقل مینوشد در کرسی و مردی کوشد</p>	<p>گرچه بستان خانه را دادم تو مبرطن که خواجده نابون است بل چنان دان که او درین سخن</p>
<p>کرم است این که او به پرده خود عورت مردمان همه پوشد</p>	
<p>ماه رایش که زمین بود گردن او سزای تیغ بود</p>	<p>زن چو تیغ است مرد چون ماه است هر که او دل نهد به سزای زنان</p>
<p>بدترین مرد اندرین عالم به بهینه زنان در تیغ بود</p>	
<p>سعد دین استماع فرماید یک زمان اجتماع فرماید</p>	<p>طیبه نیک طرفه خواهم کرد خاطر عاظم مبارک را</p>
<p>زبان خود یاز آن همسایه بنده را یک سماع فرماید</p>	
<p>یک شبانروز گرانگشت فرادوخ زنا که کسی نان خورد و برورش آروغ زند وله بشل گرس خیم تو برافسلاک بود واسن دولتش از دست فلک خاک بود هر که از خدمت درگاه تو تریاک بود</p>	<p>بکس از طبع اشارت نکند جز بجلال ز امتلا بهضم نیاید بدو صد گونه قناع تولی آنقدر که بر پایه قدرت نرسد دست در دامن جاه تو زند هر که او را ز هر آسیب زمانه نکند هیچ خلل</p>
<p>ز اشکین کرم تست اگر در همه عمر</p>	

بیا

اجل مجدالدین آنکہ در نظم عالم نیم آنکہ راستے شوم از زمانہ الوئے زباغ رضا نزل و طبعم زبیدانشے باشد آن کز کزافہ	ہمی سے از فلک فرمان فرستد گرم تاج و تخت سلیمان فرستد بہ از میوہا کے کہ رضوان فرستد چنین سنگما سو سے عمان فرستد
--	---

بخت بد و خرد بر کسے کوز عقلت بہ نبل چین سخن و دوستان فرستد	
---	--

گنبد پروزہ گون با اختران سیم رنگ روزگار بمرادی وصل را بجزان و ہر صعب تاریک ستوور از وصل تو شبہا کز پارہ از اعتقاد خویش نزد من فرست	ہر شب و ہر روز وصف بیوایی من کند اتفاق تنگدستی دوست را دشمن کند شہما باید کہ آن تاریک را روشن کند تا شہم را روشن آن حجرہ را گلشن کند
---	---

ورنہ فراس سرای کرمت را نصب کن تا دووانگے در وجوہ میکنے روغن کند	
--	--

چون ترا روزگار و او بداد تا تو اسے بگرد شاد سے گرد جفا سے گنبد گردان بیایہ زسید خرد چو مورچہ و طشت جیرت است از آن و آفتاب و اودش چنان بسوخت جہان کہ دم طفل تناکنون رسد بلوغ طبع بزر سرای کہ نظم عیش درو	تو چرا و او خویش ستانے کایدت کاہ آنکہ بتوانے کز ان فر از تراند زمانہ پایہ نماند مدبران باتہ بی طشت و خانہ نماند کہ کوہ را مثل دستگاہ سایہ نماند کہ در سو او باض زمانہ وایہ نماند بہم سرایہ تو ان کرو ہم سرایہ نماند
---	---

<p>مجاوران فلک را مگر که مانع سازند جز نظیر خویش دیگر هر چه از خاطر بر آید تا ابد از آتش او فعل آب کو شر آید</p>	<p>وله</p>	<p>جهان و طائف روزی و اسن بازگفت ای خداوندی که از ایام اگر خواهی بیاید باد اگر گروستمست بدوزخ برفشاند</p>
--	------------	---

<p>کمترین بندگانت النورمی بر در ستاده چون حوادث باز گردید یا چو اقبال اندر آید</p>		
--	--	--

<p>ز نورِ راس تو دانه شماره زای شوند چو ساکنانِ مجمره سپهرِ ساس شوند بدان سبب بسید که سرگرای شوند که شایبان همه ناکاوه باز جاس شوند بکام بنده ای سکه چهار پاس شوند</p>	<p>وله</p>	<p>خدا کفانا آنی که دوستدارانت قبول در گه تو چون بیافتند بقدر نشسته چار خریفیت شاه و شیرین شرایشان زبیه است و زان همیترسم بیک دو بادو پیر پیر که در دو پاسه تے</p>
--	------------	--

<p>اگر عزیز کنی شان بشیفته دو شراب خریف بنده تو با شراب کاس شوند</p>		
--	--	--

<p>از بس که کف پاسی تو بر خاک در آید و ستوری تو صیبت رو و پاک در آید النور سے در جهان ترا داند هر زمان رحمتت همی یاد خویش را خوار می نه پندارد کرمت فاشیش نگذارد بسنده رازان شمار نشمارد</p>	<p>وله</p>	<p>ای خاک ورت سر بر شده چشم دولی را بر در گه تو بنده ستاده است بخدیت اسے جمانے و از مکارم تو چون قوی دل بود بر حمست تو چکمت گر چه نیست بر تو عزیز بسکه کوشد که با تو دم نزنند سیرت شرط شاعریت و یک</p>
--	------------	--

<p>ایناک این یک باینیت حکمی است اینکه او پشت دست میخاید چکنسم قصه چون در از کشم آب چون آتشم فرست که باد</p>	<p>که بانصاف حکم بگذارو همه را پشت پاس میخارد عیش تلخم همه بیسازارو بر سرت خاک غم همه بارو</p>
---	--

<p>آب انکور بو که سوسه کنند تا غم غوره در بیفتارو</p>	
---	--

<p>اسے بزرگے کے دست ہمت تو بیدل تو نیا زنگر امیند رہ سچے خواہ روز نے چندند درو شاق من آمدند امروز</p>	<p>روسے امید را چو لاله کنند انگسان کز نیا زنا کہ کنند کہ خرے را بیک نوالہ کنند تا بلار ایمن حوالہ کنند</p>
---	---

<p>وقع ایشان میتوان کردن جز بچیزے کہ در پیالہ کنند</p>	
--	--

<p>اسے کرے کہ از نوالہ گفت روزے خلق چون مقدر شد حیش خوش بر دلم حرام شد است زر نام دہ از پیے کا بنیش</p>	<p>کان و دریا ہمیشہ نالہ کنند بکھت را و تو حوالہ کنند بانیش بازے جلالہ کنند زانچہ از شیشہ در پیالہ کنند</p>
---	---

<p>شاو ز سے تازد ایگان سپر در کنار است ہزار نالہ کنند</p>	
---	--

<p>ای خداوندی کہ از وریا دست روزگار</p>	<p>از مفلس را چو کان تا جاودان رواں کنند</p>
---	--

<p>در این بجاوه و بجاوه آن خون کند شعله او فعل آب و جلوه بصحون کند زشت و خوب هم جدا و خیر و شر موزون کند گو به تمنائی همی ترتیب عالم چون کند کز بزرگی نسج آیتهای گوناگون کند کسوت خود را بشه کز تحفه گروان کند در زمان دراعه کجای ز سر بیرون کند بارگاه کعبه را کسوت کجا افزون کند</p>	<p>گر موم قهر تو بر سپرد و کان یا بد کند در سیم لطف تو بر آتش و زنج و زرد مدل تو میزان حشر آمد که در بازار ملک عقل را جرات همی آید ز فلکست گاه گاه و آنکه تشریف خاوند خراسان نیست پاسانش انبساط نسبت همسانگی از نشاط ایند این تشریف خدیو کار است از بلوغ خویش بر مدح تو ناگه گفتی</p>
--	---

شاد بادست تا جهان همه سال و دیگر بر دست
بچشمین خدمت کند از جان مبین اکنون کند

<p>نیل شب بر خدار روز کشید بیشمار است خنوا هر دوید باد شب بگیری صبا نوزید</p>	<p>بخدائی که دست قدرت او کین بر او ز ندید یک لحظه بیشمار هیچ بر گل دل او</p>
---	--

هیچ یک از در یکچه جالشش
مرغ لذت و عیش خود نپرید

<p>سخای ترا خرج بگردزه آید همی لرزه در رخ پیروزه آید از و باور سنگ در موزه آید در ایام تو نوبت روزه آید</p>	<p>زهی صاحب ملک پرور گشته ز فعل یقین تو در حکم مطلق چو دهم تو در سیر بر پان نماید اگر از من نعمت تو بداند</p>
---	---

زود ہر سیدہ کار الحق چنانم ہو اماہ دیگر چنان گرم گزود	کہ از پشت من دستہ کوزہ آید کہ دوزخ بدینا بدر یوزہ آید
اگر آن نحو اسسم کہ از پلیدہ باشد بیاید مرا نخبہ از کوزہ آید	
سخا اسے کہ از شب بترہ بے قلم بر باط آئینہ فام	روز روشن سے پدید آرد صورت آفتاب بنگار د
کز غمت انوری برالش دل آب حسرت بدیدہ بنگار د	
دایہ صنغ و لطف قدرت او گر جهان بر من غریب اسیر	رولق حسن تو مرتب کرد اشتیاق جمال تو شب کرد
بمن انوری آن چو دریا تو انگر بشان نار سیدہ مرا ترہ نس او چو بے برگیم گشت اورا مقدر ولیکن چو او بر سر گنج باث چو ہر گنج را جاسے ویرا نے آمد بذلت گوئی کہ من بستہ طبعم بمانا و آن دوست کو دوستان را زہیب الشراب آن پناہ کریمان ولم را از ان حضرت از بہر تسکین	ہے از سخن زاوہ کان فرستد غریب سے مرا نیز مہمان فرستد ز غلہ بر بنیم ہے خوان فرستد چنین سقیہا زود آسان فرستد از ان گنج خود سوی ویران فرستد از انم ہی سوج و بر جان فرستد غذائے دل و راحت جان فرستد مرا بے قدر آب حیوان فرستد ہی دارو سے درد و درمان فرستد

<p>ہی سوی افلاک فرمان فرست ہے تحفہ عمدہ نسیان فرست گرم تاج و تخت سلیمان فرست بہ از میوہ پائی کہ رضوان فرست چنین سبیلہا سوی عمان فرست</p>	<p>اجل مجیدین آنکہ در نظم عالم مرا اوحد الدین در ایام ہمین نیم آنکہ راضی شوم از زمانہ لولئی زباغ رضا نزد طبعم زیب انشی باشت آن کہ کز آفہ</p>
<p>بخت و خرد بر کسے کوز عقلت بہ بلبل چنین لحن و دستان فرست</p>	
<p>بہ ہوا و علم و بستانہ بکن چون بفضل بر خوانہ پس تو اند کہ ان بگردانہ</p>	<p>اوحد الدین کہ در سوال جواب بہ بزرگے جواب این فتوے آنکہ دانکہ حال عالم چیست</p>
<p>ہم بران کہ سبب ساند ارچہ بود عفتل اینچنان سہر وہی ماند</p>	
<p>کہ خرد در ح تو ہے خوانہ کہ نداند ہے و نتواند گرچہ حالے تو اند و وانہ کہ پئے نفع کس مضاراند کہ سبب در میانہ بنشانہ فعل او کے بر فعل ما ماند</p>	<p>امی بزرگ جهان حبیب الدین و آنکہ از ہیج روی تو انگفت ماندیک چیز آنکہ خود نکست ز آنکہ بر بے نیاز واجب نیست لم در افعال او نیاید از ان غنی مطلق از غرض دور است</p>
<p>ہیج تذبذب نیست جز سلیم</p>	

فولیش ترا پیش ترا از نخبان

<p>جو رکیه جهان جهان بگرفت در بزرگی به نقش عاوده نیست و از طریق دیگر شناخته ام مانند یک چیز اینک اوتان کرد نه همه مغز بلکه بعضی پوست در تو بر اتفاق و بخیه نمی عقل آغاز کار کم نکتند و آنکه است بخوشی تن بست و آنکه دستی چرا و چون باشی خواجہ دانی که صحبت حاصل کا</p>	<p>که ہی بسے عدل توان برود می شناسم که فاعلت نه خرد که ره جو را جابران بسپرد سخت ویدان چراستند نه همه صاف بلکه سختی درود چون کلاهی بیا پیش در و برود نه درین ماجرا کم است از کرد خوشی تن را شریک ملک شمرود وقت تسلیم هم دستم نشرد تا نیاید عنان بدیوسپرد</p>
---	---

متفکر ہے باید زلیست
 متعجب ہے باید مرد

<p>وی متفکر عز تو از خرمی دار القرار آن مکان که تو فلک زمین بسطت شد گفته از روی آزاد نزولے کن درو و آنکه گفتی طبع ما را شاد و گروان گاه گاه پایہ شہ از مذوبیت بروہ سر از آسمان باد شہرت را کہ دارو نیست از باد</p>	<p>و انکم از اقبال چون القرار آباد و ز نهاد تو فلک سفت و زمین بنیاد جاودان جانب ز شد جاودان آباد گاه و بیگاہت دل صافی طبع شاد آسمان را کترین شاگرد او استاد بر سر از تشویش طبیعت خاک در کف باد</p>
---	---

مستحق

	<p>کہتے ہیں بندگان از بندگانِ خاصِ تست اسی خداوندیتِ عام از بندگانتِ یادگار</p>	
<p>اوسے شکر کرو تووانہ دانہ انکس کہ نیاث بہوانہ کہ ازواجِ مسیحِ فعلِ بدِ نحمد ہرگز از دستِ او بجان نہ مشتکی جو نبرد او نہی</p>	<p>ولہ</p>	<p>ایسے را و تندرستی را در جهان این دو نعمتی است بزرگ آسمان آن بجیلِ بدِ فعلِ است نان و آبش مخور کہ ہر کہ خورد خاک از وہ اگر کسی مثل</p>
	<p>چون کر میمان از و قبول کند پس بہر دانہ بیت بارودہ</p>	
<p>چون اجلِ جملہ قاطعان رسید تیغ بیرون برود سایہ بید کہ فرودند در برابرِ خورشید</p>		<p>ہفت مدبرہ تیر فلک انا آفتالے کہ گرش دست دیدہ شرح آن دیگران سے ہم</p>
	<p>تیز کیوان سببت برہیں تیغ بہرام در بر نہا ہیب</p>	
<p>جملہ از یکد گرسہ و ریزند بر جہان آتشِ بلا بسیند چند ازین بولِ فتنہ آمیزند من ندانم کزین چہ بر خیزند دانکہ چون ساگ رہد بہ پرنزد</p>		<p>کی بود کین سپہ جاوشہ زای تاجہ پرویز نست او کہ ایم در جہان بومی غافیت نگذشت می نغینز و گرو بست ستم پانچوسے چو گر بہ پند کنم</p>

باشد از بس که این لیم ظفر آنچنان شد که بر فلک مثل زانکه باشد که در مزاج فلک	بامقیان خاک بستیز و شیر باگا و اگر میسا و یزو چون بلنگان فساد می انگیزو
---	---

هر کجا در دل زمین موشیست سرنگون بار بر هوا میسز و	
--	--

روزی پسری باید پر خویش چنین گفت گفتا چه بفرخص کنی احوال کرده بازاری که مزرعه تخم فرماوست عاقل بچنان طسلفه دون نگراید اسی بکن راستی از پشت بفتش	کان مردک بازاری از آن ق چه جوید کز کند طمع شان سگ صیاد نبوید زان تخم در آن خاک چه باشی که چه روید مردم بسوسه مزیله جبینه نبوید تا روی تو چون لاله بخونابه نشوید
--	---

تو لے نبود راست تراز قولی شهادت زان در همه بازار کسے راست نگوید	
--	--

الوری راحند انگان جهان باوه نده بود و شعر خواست ازو چون بستے نرفت با بر دگر بسه بگذار اینج ایس که ملک	پیش خود خواند دوست داد و نشاند وندران سحر کرد و در بفتش اند کس فرستاد و پیش تختش خواند نام من بر زبان اسے علی راند
--	---

پیش ازین در زمانه دولت نیست هیچ باقیش در زمانه نماند	
---	--

سگ شتم و فر شتموت که ز بونگیری نیست تیز دندان ترازین هر دو درین خاک کبود	
---	--

۱۰

مرکب من که داده شده کرد بست به پایادگان سپاه اندر آند ز بی جوی از پاس	جان فای مرکب شده کرد در چنین جا نگاه بهره کرد رویم از غم بگوئید که کرد <small>ای نگاه</small>
---	--

سالها باز کرد تو اتم
انچه با من فلک استین مسکو

جهان گرفترب شد گوی شو دل را اندو امروز بسیت یکه پنج و سی و زبیت نیمه چوزین بگشت ما و مطرب چند گر چه شب سقطه من هر که دید عاقبت عاقبت آموز او من چونیم دست خوش آسمان نقش طبیع ستر و روزگار پای بند و خاصه درین حادثه واقعه از سر بشنو تا پاس سوی فلک میثیم الحق از آنکه منزلتم گفت سوی تنگه خاک چو از عزم من آگاه شد حلم مرا باز برودل بسوخت	من دمی تا جهان آرام گیرد که می اندوه فردا و ام گیرد و در قدرت بود فرسنگه چند گناه از بنده و عفو از خداوند پاره از روز قیامت شمرد گنج بزرگت پس از پنج خور که بریم از گردش او دست بر نقش آله نتواند ستر تا نشوی بر سر پای همچو کرد پای بر این راه چه باید نشود تا بشناسم سبب صاف و درو تا کلمت آید ازین بهفت رو روح برو از غم همسرم نمرود راه نگو عیدی و یاری سپرد
--	---

	<p>از فلکم باز عسنان باز تاقت بار و گریسه کره خاک برود</p>	
<p>بر ماوری ز نوبت گیتی کشاده بود گفتا نبر ما با ما نشت نهاد بود کز ما در زمانه بتدریج زاوه بود گوئی و بنده از سر جوئی نهاد بود</p>		<p>یکچند روز کار نه از راه مکت چون خیزی از وزیم افتاد باز برد و امروز هر که گویدیم آن نیم شروئی چون با نوبت گوئیم آن باز خوش است</p>
	<p>گردون چو ساک فیضه باز گشت آرد بچاره او که کارش با این قتاوه بود</p>	
<p>که به بند و بدان و بکشاید بد کردل چو عدل بزواید</p>		<p>طبع متناپ را و خاصیت است بیکه جان چو جور نجر است</p>
	<p>ماهتابیت آن علی متناپ که انحصار الخواص میسزاید</p>	
<p>انعام نصیب غیر باشد انشاء الله که خیر باشد که ز بدعت جهان چه میزاید تا فلک شان مغم نفر ساید چند ازین دفع گرم و وعده سرد پیش ازین کرد پای حوض کرد مر ترا پوستین نباید کرد</p>	<p>شعر تر و خوب بنده گوید ازین بیم نو آمدست امسال ای بدیع الزمان میا و بین دوستان را برنج بگذار شمس بی نور و خواجه بی اصل از سر جوئی عشوه آب به بند تا مراد و بیان تابستان</p>	

۹۰

من بدین دوستی شدم راضی و دل که ترا این چنین همی باید
 گر چه در محنتی فنا و دستم که دل از دیده می ببالاید
 بسیر تو که هیچ لحظه دلم از تقاضای تو نیا ساید
 بدرم هر که دست باز ندارد گویم انبار او سبب آید
 تو ز من فارغ و دلم شب روز چشم پرور ترا سبب پاید
 خود به از عقلان هیچ منفعت نیست ز آنکه او جز بعد دل تگر آید
 قصه با او بگو که تا مات برین نه نکو بود اگر ست نماند
 این نادانم چگونه است که خفاک با بیم از بند باز نکشاید
 با سر و روی در پیش تو نکینم رحمت تو کنون سبب پاید
 کما بنم پشت پاست میدرد کما فتم پشت دست میخاید
 این دو بیتک اگر نسبت قیاس نماید در صورت تو نمساید
 گر برین خوشدلی و آرزو که خود و دلم عذر بات فرماید
 ورنه باز عذر استستینم نه تا در صورت تو نمساید
 جدی که نزل ز برکان گویند کما فتم پشت دست میخاید
 طعنه و شتمانی که این استستینم کما فتم پشت دست میخاید
 بچستینم کمن که از غم دور و در غم کما فتم پشت دست میخاید
 آسمان سبب دور از تو کما فتم پشت دست میخاید
 عکس اشک خم جو صبح و شفق کما فتم پشت دست میخاید
 مالکے کتم چنانکه بسر کما فتم پشت دست میخاید

<p>کز زخم رنگ اشک بز واید عمر با شادوئی به پمپایید می بر رسم که گل بر انداید</p>	<p>بستم اکنون جز آن ندار و کار کیل غم شد دلیم که چسب بدو در غم فلک بست اجل</p>
<p>چکنم یا بلا کرانه کند یا مرا از میانه بردارد</p>	
<p>از سروریش او همه ریزد روح او از غرق بگریزد در زمان بانگ نوحه بر خیزد در هر آن داروئی که آمیزد</p>	<p>قبله آنکه روز و شب او بار دست بر نبض هر کس که نهاد هر کجا کوششت از پی طب ملک الموت کوفت و ارد</p>
<p>جهان ز حادثه تاسیخ اوز سر گیرد ز حادثات زمانه تب در گیرد که دامن تو بگیرد زن و پسر گیرد سپر خصومت ناث دریده در گیرد</p>	<p>صفحه محمد تاریخی آن جهان نفاق هنوز از تب غم یک تمام ناشده گرد بر وز حشر ز خصمان تو سخت کس چون خصومت نان شمرده قلع کند</p>
<p>چنانکه از زن و فرزند بر گرفتی تیر خدای در دو جهان ستر از تو بر گیرد</p>	
<p>از هر چه تمناش تو شود بانگ بر آرد ز نیک زند و حق طمع بگذارد</p>	<p>ای شاه جهان جبه من و ق خزان و آنجا که فتنه مال تو در معرض قسمت</p>
<p>یکماه دیگر گزندست سوزن عدلش حقا که گران حسب ترا حبه گذارد</p>	

<p>ترا بجانکند انور می معاذ الله نه از بزرگی تو بلکه از حایب تو</p>	<p>نه او که از شکر اکس ترا بجانکند چه جامی و هم که اندیشه هم کرانه کند</p>
<p>روزرار انگان زدست ده دست این روز با که گونا هست انچه زو چاره نیست آنرا باش سایه بر قبه جهان مفلکین بار می از راه خویشین بر خیز هره و حقه ایست ماه و سپهر ستعدان بکام خویش رسند نمر بر ناگر نیز نفسه قه کمن بو که آورد ناگزیر گرفت</p>	<p>نیست امکان آنکه باز رسد که بدان دولت دراز رسد بسرت گر چه ترک و نماز رسد تا ترا آفتاب باز رسد چونکه کارت با حقتر از رسد کی ایشا کرد حقه باز رسد کارها چون بکار ساز رسد تا اندو چند قسم از رسد که بغم خوردن مجاز رسد</p>
<p>یکب خدا شو که مایه چندان که همه چیز را فسد از رسد</p>	
<p>طبع متاب را دو خاصیت است بیکه جان چو جوهر بخراشد ماهتابیت آن علی متاب سلب انصاف را ببندونگ منفر آزادگی نکرده فزون باز در جبر میکند تاثیر</p>	<p>که ببندد بدان و بکشد شاید بدرگردل چو عدل بزوداید که اخفص الخواص من زاید قصب عسدر را بفرساید وز زکام جفا بنفینداید تا چو آب و گلش بیاید</p>

<p>کار زو حادثات راستایه گزشش مہفت جام وریا بد</p>	<p>این حسین ماہتاب دانی چه تاگرش در حساب کون فساد</p>
<p>بر ذراع مضا بدست نجا تاگسان بر قیاس پیما بد</p>	
<p>ہست پیدا اگر چه کس نہان نکند لب مزن گرو حدیث او گارد</p>	<p>قابط بائے ہم بخواہر ہم بزن چند گوئی خواہر من پارساست</p>
<p>پارسا در خانہ تونان تست ز انکہ نانت راند زن بیند مرد</p>	
<p>کہ مرا خام قلت سبان گوید ترہ کار نہ قلت سبان بید</p>	<p>آخر آن زن بزور اسپید کہ اگر در سر سے او مثل</p>
<p>زہجوروی سیاہی کہ در توسلے بیند کہ مرغ ذکر توبی جاودان ازان چیند چنان نشیند کان شیوہ عقل نگزیند</p>	<p>شجاعت ریش کری در مہری بدیستے کنون بچیہ زوان دانہ پر گتہ ان دو لفظ سخن چا دوست مایستے</p>
<p>مکن بعد تعلق دل مرادریاب کہ چوب خمیہ در ان سہزنگا نشیند</p>	
<p>دور و نزدیک و خاص و عام شنید کہ ز تو صد ہزار غصہ کشید کز تمثال تو ز ہر تاب پوشید قول تو کس فروش چون بخرید</p>	<p>قاضیا و استان خرزہ تو یا دباوت مقرب عارض زان نجب تر فقیر کے خنکے وان ظریف زمانہ شمس الدین</p>

وان وگر چنین تو بشمع درید	لاجرم آن سیکے کہ چو بت زد
تا تو زن رو سپے ز بسج بزرگ زین بتر بھیا چه خوا ہے دید	
بنجیب مشرق عارض فرید لنگ بود خبر کہ دست وگر نیز زیر سنگ بود چون خزان عشق نیارم نہ بسود و نہ بعید	چه خبر باشد در شکری کہ نیز درو شکست پامی سیکے زد تا نہ دیر رسد من و این نفس کہ با قبحہ رعنائی جہان
قدرت وادون اگر نیست مرا باکی نیست قوت ناست بن ہست و شک الحمد	
ولہ روزگارش خط خذلان تا ابد بر کشد جاودان از قوتہ یا باد خاک کشد دیو چرخ از دوزخ آب غم و کوثر کشد ورنہ تاثیر حوادث خط بعالم و کشد تا با استحقاقش اندر سکا نفع و کشد کو بد بوان قدر یکم بر د فتر کشد بید ہر کیست کو در بلغ شہ خنجر کشد تا بدو دامن زجیب آسمان بر تر کشد ذیل تاینخ شرف در عرصہ محنت کشد در زمان دراعہ پیروزہ از نہ پر کشد از رو مشاکلے در حد و ز پور کشد	ای خدا بندی کہ ہرگز طاقت سرور کشد کہ شعوم قہر تو بر اوج دریا بگذرد و نسیم لطیف تو بر آتش و وزخ وزد رونق عالم تصر فہامی کلکت میدہد بر سیر کجاک تو ترتیب عالم واجب است تیر گردون کیست بار در بہر رو زمین گر ز بہر نیز شہ پیمان کن گلشن و است ما جا گر بندہ را تشریف خاصت از رو چیت آخر کہ خواہد کز پئے تشریف تو آسمان را گر نوید جاہ سکبان دہے تا عروس بوستان دست انصاف بہا

	رونق بستانِ عمرت باد تا این شعر هست کابر آناری ہی در بوستان لشکرک	
جانم ز قمر غصه ایام رسته شد روزیم فاضل آمد در روزم خمبتر شد نومیدے کہ جانم از ان در روسته شد		گفته چو لطف بار خدایم قبول کرد گفته چو صبح و صبحه انعام اود میب خود بعد انتظار در رازم گلو گرفت
	گیرم که سنت صله بر خاست از جهان آخر در زکات چرانیز بسته شد	
جز نظیر خویش دیگر هر چیت از خاطر بر آید تا ابد از استغش او بومی آب کو شرایید		ای خداوندی که از ایام اگر خواهی بسای باد اگر خاک شم اسپت بدوزخ برشانند
	کمترین بندگانت الوری بر در بیست چون حوادث باز گرد و یا چو اقبال اندر آید	
نیاز تا ابد اندر رحیم و نماز افستد هزار سال در اندیشه در از افستد چنان فتد که با صلاح آن نیاز افستد گویی شیب فتد کارو که فراز افستد		تو آن کریمی که التفات خاطر تو خرومزلای تو تاسی منظم آرد به بیت و پنج مدح تو در نرم بیتی محبب مدار که اندر سمرای عالم کون
	ز رحمت صبح تو باشد که از درخت سخن لطیفه مثلانیم نخت باز افستد	
هر که در بندگی بجای آرد سایه رحمت خدایس آرد		اطاعت باو شاو وقت بوقت رحمت سایه خدایس تو باو

جاہلانے جہان نما سے آرد کہ وہ ہا ہے جانگزا سے آرد	زرگس زوشگفتہ بے بزم جاہت اندر تیرے قیے باوا
خصمت اندر ترا سے باوا کہ غللسا سے جانگزا سے آرد	
چو نبت آتش مستح سپند سے آرد ہنوز ابر ز الفام او ہے بار	خدا نگانا از چشم زخم مست چہ پاک ہنوز ماہ ز تائید او ہے تاب
ز خشک سال حوادث مینو نہ خشک شود نہ سال ملک کہ اقبان جادو ان آرد	
روایت الراء	
بشرطہ آنکہ نگیرند ازین سخن آزار نکریا گمشدش رفت از قضا گہ بار مرا اگر بدہر بادشاہ صد دینار برائے دولت و عمرش عاکنم بسیار کہ انچہ خواست عالی برود و چندان بلطف گفت شد اورا کہ سیدی بردار صد ست زاوترا و کرامی و پافسزار نہ بہر من زہرے خدایرا ز نہار	حکایتی بہت بفضل استماع فرمایند بروز کار ملک شد عرابے مجمع رو سوال کرد کہ اسال عزم حج دام چو حلقہ در کعبہ بگیرم از سر صدق چو بادشہ بشنید این سخن بخازن گفت برفت خازن آورد و پیش شد نہاد سپاس دار و بدان کہین و بیست نینار صد و گز نموشانہ میسد ہم رشوت
کہ چون کعبہ رسی، سچ باد سن کننے کہ از و کیسل مزد و بجاہ گرد کار	

<p>ای مستفاد لطف تو اقبال آسمان نوار این ز سایه جو تو مستفاد دوش از حساب هند و حمل بنده ترا مال چهار نیکو جذرش برو فزاس اینک دو حرف گفته شد اندر دو نیم بیت یک حرف دیگر است که بی آن تمام نیست مجموع این حساب همین هر دو حرف را</p>	<p>وی مستعار مجود تو انعام روزگار و آثار آن ز عادت خوب تو مستعار یعنی ز شعر گفته شد از روی اختصار پس ضرب کن تمامت این مال در چهار چون رای تو ستین و چون خرم تو استوار معنی آن دو خواهد نهان خواه آشکار چون در سه ضرب شد شود اینکا چون نگار</p>
---	--

اینست التماس و دیگر نار و ابود
 از نور و انداز و هم نور و امدار

<p>ایا بزرگ زمانه که در سخا و هنر چو هفت و هشت حرف نفیم در یک خانه و بیرو شاعر و درزی طبیب و دانشمند شراب مانزیه هست و ما زانندیش سه چار کنده شاهد در وقتاد سپند</p>	<p>تا انظیر ندادم بجز نیا و پیر شناخته بجهان در هفت و هشت هنر ادیب و مقری و قوال و جبر و اشکر گرفته ایم سر انگشته ما بدندان در زیاد های گران است گشته جای دیگر</p>
--	--

بیک دو دور و گران چهار کاره شوند
 بر پنج و شش بی هفت هشت بنده نمر

<p>ای هزار آتش طبع تو بویا بچو عود کارین با عود و شکر آید است اندر حرف عود و شکر و بس کین غم من آن میکند</p>	<p>وی فلک در خدمت چون مشک است کمر وین محقر نزد آن قدر نثار و بس خطر کاب آتش میکند پیوسته با عود و شکر</p>
--	---

بینه

گر بنده بخدمت نیامد در یک دوسه روز که تقصیر	وله	زومنت بیشتر میسدا در خدمت تو بحث میسدا
زیرا که تو گویست نیاز سے نتوان شوئے کعبه رفت بسیار		
خیره چرا با شد و یو دستور ملک پدر در سر شیرین شور خوچه تفرج بود اندر تنور مرغ نفس نیست که مرده است حرص که چون دانه کشد همچو مور سخره توان کرد ملک را بزور تا بر ہی از قصب و وز سمور تا نه زنب عنقره گیر و نه پور خود که گرفتست گریان غور گیر که گردون همه ما هست و هو		هر که تواند که فرشته شود تا نکنی اسے پیر نا خلفت چیت جهان قمر تنور اسیر جان که دلش سیرنگر و دوزن خصم چون داند بزنده همچو مار طیره توان داد ملک را بقدر چشمه خورشید شوا از اعتدال خاک براحت سپر چون سپر بو که گریانت بگیرد حسد گیر که گیتی همه جنگ است و نا
طبع تراز آنچه که کوشیت کرد نفس تراز آنچه که چشمیت کرد		
در دور قمر گو به نشین خون جگر خور با صورت ایشان نفسی بر زن بر خور یا سخره باش و همه حلوا سے شکر خور		هر کس که جگر خورد و بپردی نه آموخت نزدیک کسانی که بصورت چو کس اند پیغام ز نئے آرو به اطلس و خز پوشش

هرگز گمان مبر که کمال الزمان بسره و له	کو روح محض بود جسم فنا پذیر
میدان که ساکنان فلک میگرشته اند	از سطر بے زهره بدین چرخ کنده پیر
خواهش کری که نزد کمال الزمان بشنید	کو بود در زمانه درین علم بے نظیر

گفتند زهره راز فلک دور کرده ایم
ای رشک جان زهره بیجا کجا او بگیر

مرا گوی بستم زرشود خاک	چنان کا ندر صدق با این دور
مرا باری درین لغزش اندیش	که بر یاد منی ای خواجہ حر
که صدره کرده پشتش تھی آب	ز نمانت هر که کردی یک شکم پر
قاضی از من نصیحتی بشنید	نه مطول به از طویل دور
بارها گفتت خراز کف دور	خر تقالمی مکن تو کرد آخر
پند احوار و امنت نگرفت	ای تصحیف تا قیامت حر
کلیک در پاچه من انگنید	ویکت سنگ او فتاده لبر
هین که شلخ ہی بسا رآمد	بیش ازین بیخ نام و شک بتر
خشکت میش کری کری نکند	جان و جان چار دست و پا شتر
این جان بیش ازین نیگویم	ایضا ای شیخ با سلامه مر

پس ازین خون تو بگردن تو
کز بدان آریم که گویم پر

خلق عالم وضع و مرد شریف	اهل دنیا صغیر و مرد کبیر
همه در چنگ نخوت اندزبون	همه در دست خواهش اندازمیر

<p>تیز در ریش هر که خواست باشد مطلب خود ز هر که خواست گیر</p>	
<p>هر که از من نخواهد این دفتر یا ز من عاریت طلب کند مهرنگی یک و جب بسنگ و در پایان ره عزیزانش مانده در شش در شب و روز بشت و نه ماه خود بگردیده</p>	<p>یا بد زود ببادت منکر جز برهنه ز دست افزون تر سیم ضامن کان به پیشش در گشته ویران بسای نیم فر بچو مهر ز سیر مینت اختر هر شب ده بیازده بستر</p>
<p>شرط در بردن کتاب اینست هر که آرزوست گوید بر</p>	
<p>خداوند تو دانی کافر میش جهان را بپلوان چو تو نباشد نیار و بیشه دولت چو تو بشیر گفتی فتنه کی بشسته از پای فلک با اختران گفتا که آن</p>	<p>بکلی هست چون دریا و تودور ز به از تو جهان را صد نفاخر نزاید مادر گیتی چو تو خ اگر نه تیغ تو گفتم آتش که بت از خیل او چشم جهان پر</p>
<p>کتاب تو بوسیدند و گفتند الغ جاندار یک انبیاء سنقر</p>	
<p>من و سه شاعر و شش در زنی چهار سیر دیر و درزی و شاعر چگونه جنگ کنند</p>	<p>اسیر و خوار باندیم در کف دو سوار اگر چه چارده باشند در چهار هزار</p>

<p>دهر و افلاک و اجسام و ارکان چو بستانِ حرفت ندارد و غیر تا نداری ایسده فکر که نیست چسیت عتقا بهر و در عالم ای دل از کار خویش هیچ مرج</p>	<p>هم سرند و زمانه مایه شمر تا که هست از وجود غیر خبر حامل ذکر او قضا و متدر که از و نام هست و نیست اثر نیست کار و گر برنگ دگر</p>
<p>نقد و سیه چو هفده هفده است بل دو پنج ست و نه و نه بتر</p>	
<p>با یک مزاج دو جگر که تا حرین پیشش آوردم شراب بیخ چون خون آنخلفیان ندیانش من کردند رو</p>	<p>دوشش نزدیک من آن سپه وقت بحر نزدش آوردم کمر بندی مرصع از کهر کامی بلا نعت را بطاغ و امی ببارت با بصر</p>
<p>چون دیان نبود تکرار کجا دیر و شراب چون میان نبود مرا و را در کجا بنادگر</p>	
<p>از اوده کز کریم نیاید و را چه عیب سوی سگان گراید از بهر قوت را بترخشش از نوش پدید آرویش از یکی دو کند انگه که بکفت گیز تیغ</p>	<p>کز بی خسیس طبع گز آید با صنطار شیری که کوز عزم نیاید بر غسار نظر لطفش از سیر برون آرو سیر وز و ولی یک کند انگه که بیند از و تیر</p>
<p>رویت الزا</p>	
<p>ای نبودین عزیز و دینا خوار دی ز رفعت سرک قدر ترا</p>	<p>خوار شد آن کت او نخواست عزیز آسمان آستانه دهلین</p>

<p>جز نظیرت بدست کرده بسے پیش طبیعت حدیث و ریاضت از موالیید ممکنات وجود زانکه گشت از تو والد احسار تا میان ہزیمت و نصرت از لقب تیغ فتند باوستے تو برہ کردن حسودت را زیر سنگ اجل شکستہ چو جوز طبع غم با سدر شک سیا پیش سنبش بر سر چو شاگ یکس</p>	<p>دستکاری انحران ہمہ چیز ہجو و پیشش کان حدیث پیشیز چون تو چشم قضانہ مہینہ تیز اصالتش عقیقہ و آیا چیسہ تیغ چون گشت تا کتہ تیز دشمنیت را دماغ چون کشیز از سرب با دو جرج و ار زیر ہر کہ با تو و دل بود چو مویز طبع زنگار و سہر کہ با ارزیز روز و شب سر بر آستانہ تیز</p>
--	---

النوری انیمہ تکلف حسیت
 چون نگوئے کہ سہلش را تیز

<p>ای بر اعداد اولیا پیروز بر یکی جو فائضت غالب بذل نزدیک ہمت تو چو دام داوہ ہمیل کرده بسے کینہ قالب و دستانت را دل شیر ای سخن ہر و در تصرف تو وانکہ اقبال خویش را دیدم</p>	<p>در مکافات این شب روز بر دگر جاہ قاہرت کین تو ز کریمت دام تو شکر اندوز و در این پایہ ساز صورت سوز حالت دشمنانت یا پخت پوز مالک ہر دوسے بدر و بدوز بارخی دکشا و جان افروز</p>
---	--

<p>گفتش بان چگونه داری حال گفت و یکجا خبرندارست تو حدثان کردی پای پاره افراز شب محنت با آخر آمد و شد روزم از روز بهترست اکنون با و عمرش چو جاه روز افزون حاصلش همیشه سرگردان وقف بر آبریز سبب شان</p>	<p>زیر این در طه تاب عابدش تو که بگو باز گشت آخس کوز دست کلکت مرغ دست آمو شب من روز روز من نوج روز از مراعات شمس دین سپروز عمر اعداش عمر روز سپروز غم پریشان ز نجات بد پرروز انچه گویند صوفیانش کوز</p>
---	---

جادوان از فلک خطابش این
ای بر اعدا اولیا سپروز

<p>ای خدایت عزیز کرده خلق لیکن از جور و خست انگور خال مشاطه کیش کرده برنگ زده بر چهره خالها ز جناب اگر از دور آیدم امشب و ختری طعلی را بناید خو هست جز بامر و لیش آن چو توئی</p>	<p>بنده راهت میهمان عزیز که شجاعت دهم بمردم خیز آن جهان دیده سیاه مویز چاورد و موزه کرده از ارزیز از طرب بر فلک برم و پاییز تا نیاید بجه عقل و تمیز بدیش این یکے فرکش نیز</p>
--	---

دل بے فرست و جان کس
کس کس بدان سخت و ریش منیز

روایت

روایت السین

آسمانِ ابلق است و روزگارِ آنوس کرده دستت را لبِ خورشیدِ خشانِ تنبوس آسمان گوید بر ساعت که آرخامی فوس	ای خداوندی که گمتر بنده در فرمان تو گشته قدرت را سرگردون گردان پامان خاکِ طوس از نعلِ بکیران تو باشد پیر پلان
--	---

کاسشکے در ابتدا سے آفرینش کردگار
بندہ را فرموده بودی تا کہ بودی ملک طوس

توانی گر کنی تصنیف تدیس بمکر و حیات و دستانِ تبلیس	تو در قواوگی ای سسخ کافر اگر حوا و آدم زنده گردند
---	--

بگردانے دلِ حوا از آدم
کشے دریا عشق عاشق با تبلیس

باشند در تخیم چون ابلیس و ایستادن نبرد مردِ خیس آسمان شمشه آفتاب سس تو بدانی اگر نداند کس	بودن اندر عذاب چون جیس ببترست از سوال کردن طبع اسی با قایم کبریا سے تو دور چند گونی چه خورده بو شاق
--	--

نه از ان می که بود در خور پیمانہ قطاس ساعرا و کف دستت و مرا می کرباس که سوچس چه وزان چندوز کجا و چه س ببند برودند انم کجا می زنت جرس اگر نه منزه خرت داده اندایت لبس	صاحباً بهر می یک قدری می بفرست زان می بشیر و بشور که بیسیان ترا سدید بیفته ای سوچس تمام کنم مکن بیاسے سسترد به در سینگن ورد هنوز گاو بهجا در میان نداد و پاسے
--	---

چو شانہ پیش مکن درہ زبانی و دروسے
کہ بھو آئینہ رویت سببہ گنم بہ نفس

نہ خوشتر آنکہ تو ان ریش را بجنبا سے
کہ انوری چو قوی را بجا کند زمین پس

چہ خرم چون بہ پنج شش روزان
بخدا لے کہ محل روز سے
کہ زمین و ہوا سے خانہ من
پسند و مطنخیم جسز کہ ہوس
بتف اھیل اور ساند و بس
نہ سہے مور بسند و نہ مگس

ہین کہ ارباب زندگیم امروز
ہایح معلوم نیست جز کہ نفس

زولیف الشین

آن خواجہ کز استین غیبت
برداشت ز خاک عالمے را
نشست نظیر او و لیکن
وست کرم بزرگوارش
ور خاک نہاد روزگارش
بنشانہ غراسے پادارش

صد گونہ چو من بہ بنیم احسان
بر خاک در بیخ پادگارش

عادت طرح شعر او کردند
نام حکمت ہے نہد انگاہ
گرگ و خراز ہمین لیکن مانند
انوری پس تونیر یاد آور
پیش چون خودی ز سیلے آرد
قومی از حرص نبل کندہ خویش
بر خرافات تراثر زندہ خویش
ہمہ دوزندہ و درندہ خویش
طیرہ گیہای زہر خندہ خویش
سر کی پیش در فگندہ خویش

شکر کن کین ز ما س می بینے
خواجہ دیگران و بستہ خویش

و می جهان با تو ال تو در پیش
گر نه تبه عقل دور اندیش
بر جهانے وز جهانے پیش
نه تبه عقل دور اندیش
لطفت از نوش انتقام از پیش
که نگون باد نفس کا فر کیش
سیکنه جانم از خجالت ریش

امی فلک با کمال تو ناقص
گم کند راه سلامت تقدیر
بچو سننے که در بیان باشد
دوش دور از تو امی مدبر عقل
جمع صندین کرده در ز شور
پشت از گونه گو نه بی نفس
کرده ام آنکه یاد آن امروز

پیچ دانی که روی خدر سے ہست
تا بخوانم زنا بکار سے خویش

کہ پیچ رخ مبادش ز عالم بد کیش
بشرط آنکہ و گرد و سر نیارم پیش
بگوشه دل او بگذرد کہ امی در پیش

اگر سنج نذار و اجل شجیب الدین
بیارہ سیمبر سرم نہد منت
بوقت خواندن این قطعه و انم اینے

دل من از سیم خواستن بسد آمد
دل تو سیرنگشت از سپید کاری خوش

امی جهان پیش دست تو در پیش
مدت را خلود آمدہ خویش
حزم تو پیش بین و دور اندیش

امی فلک پیش قدر تو ناقص
دولت را زوال بیگانہ
حلم تو زود عفو و دیر عقاب

در بزرگی زروسے نسبت وقدر دوش در پیش حضرت تو کہ باو آن نخب اسر نکرده ام کہ تو ان	فانت از کل آفرینش پیش اسماش بخدمت آمدہ پیش داشت جائزہ بیسج نہرہ و کیش
---	---

سچ داسے چکو نہ خواہم داشت
عذر قے کرد گے وسعی خویش

سبز خنکی کہ بار گیر من است سبز خنک سپرد اندوس استری نیت صا جاویوی است عیش نیت بسکہ بیگہ و گاہ راستے را درین سفر بارے خواجہ از من ہمین خواہ گفتم خود بگفتم کہ بار گیر من است شکلے کردہ ام در آخر شعر	باد و الہ شود بر فارشش در مقام ویر پو یہ مقدارش الغرض طبع کردہ رہوارش ہست بیکار این و آن کارش من کران قلیبان کشم باش کہ مکن بر طویلہ بگذارش بلکہ خواجہ است بہتر کہ اش تا کہ بیکار کم نمہ خارش
--	--

ز خموش باد در تن آنکس
کہ برو بعد ازین بہ بیگارشش

شعرم بہمہ جہان رسیدہ است شوخی آن باشد کہ وقت پانچ	مانند کبوتران مرغش مارا بہد جواب ناخوشش
--	--

شکر ز لبش چو خواستم گفتم
بگذر ز سر حدیث بدور زکش

روایت

ردیف العین

<p>وی بہت چوری خویش رفیع امرونی ترا بطورع مطیع بعضیای وفا مزاج ریح سیرشان جاودان بطی سرح بودہ ہم تو خصم وہم تو شفیع صدر ہم بی نیازی از تو ضعیع کہ بود از خصایص تو بدیع بہت شرک خفی و نموش شنیع</p>	<p>اسی بطالع چونام خود مسعود آسمان ای مطلع عالم کون تیر ماہ امید را داده دو طلا یہ بہت حرم و عزم ترا مدتی شد کہ در مصالح من عاطفتہای خاص تو داده است بدعی تو منہ در این نوبت بخدا کے کہ جز باو سو گنت</p>
---	--

کہ تیر سچ این غلط ہم ہرگز
 این توقع نبود از ان تو ضعیع

ردیف الف

<p>سپید کرد بیک رہ سپید کاری برت ہوا او ابرو بگرد در عقوبت نرون چنانکہ قلمی افنی خوری تریق نرون کہ از وجود من اورا فراموشی بہت شکر ز روز لرزہ دریا نہ قبہ ماند و طرف قصیدہ کہ در تقدش عیار یافت نہ فر</p>	<p>در از گشت حدیث در از دست باو زمین و آب دو قفلند بر منافع بہت فغان من ہمہ زمین ہمیش تلخ و زترش فغان من ز خداوند من حمید الدین در اینچنین مہ موسم کہ در ع ماہی را بصد ہزار تکلف بخد متش بروم</p>
--	--

نہ عرض کروں و نا کروشس چنانکہ گنت

خبر نکرد مرا بعد هفتاد و هفتاد و هفتاد	
روایت القاف	
چون بود حروف فاضل مرزوق پیش مخلوق با می و مستوق اندر و جامه کیسه و صندوق	بیر که مخلوق را کند خدمت نه باید که بگذراند خوشش پس ازین دولتی بناید سینر
چون ز خدمت بگفت نیامد این لغز با او بر خسین مخلوق	
ای بگری و را در می طلاق هیچ تریاق به زطار طلاق	ما زبون نکاح چون برودت بان و بان تا ز کس طلب نه کنی
وله	
هست از جمله خراسان طلاق که نذار و نظیر و آفتاق او چگونست چو طاق رواق و ای بر میکند ز ساعد و ساق سالها بگذر و غسل الاطلاق نام با قوت را گرفته خفاق با پر خیز بناسی بنفاق شغلک نیست شد با شفاق بهمه نموده بود سندان	صاحب این موفق سبب نه بدین طاق آن همه خواهم کا بنجان طاق و بی نظیر تو گشت خوش خوش بجای بنوا تا به پس روزگار اگر بنزید هر شب از فشارش طبعش پس نیاید که من ز بر بودم آخرش بعد از انتظار دراز دیگر یک زما نکش با قوت

بهمه نموده بود سندان

گفتش آخر کی شدی گفتا گفت آورده کنون بار سے گفت این بچه اوب غلام چه هست سیکند صد هزار بے آبے بے محابا همیکنند چو خزان	از بے آنچه خواسته بر شام گفت آورده ام زیر طراق گفت انکار سر گرفته و غاق بس جبر روز بر کشیده همان اوب الکنده مان بنسیر براق
--	--

وله

ای خواجه مبارک بر بندگان شفیع نختم ز خون بچہ تا کم فرست از آنکه تا با بیا و خواجه دگر بار بر کنسیم	فریاد رس که خون بی رحمت جالبیوت هم بوی مشک دار و دم گوی عتیوت از باوه خوش اکحل و فیقال و با سلیوت
--	---

روایف کاف

صاحب از نیک خواه و بد سگالت یک میل دورش چون بگوش می در آید قصد و میل نکخواه و بد سگالت همچو اوست این کنار ان کام دل پر میشود سوی سماک	ویده ام از چرخ و دلابی در انم نیست یکطرف سوی زمین یکطرف سوی فلک در ترقی زمین درج و اندر تراج زمی درک در ان مرغ از نو خانی میشود سوی سماک
--	---

روایف نام

تیز کیش زهره و مرتج خشک لیش کند فلک پذیر واسطه مقدمین که آورده است نیم کاران کار گاه وجود	تیز کیش مشتری و زحل تا مشوی خشک و تر چو حوت و حبل از هوای عدم بحث آن اهل خازنان خزینها سبب حبل
--	---

<p>نقله رفسنج و آدم و حوا هر یکی روی و ریش آورده آدم آدم همه زیند و سله کارشان سال ز منی و تو سله بے طهارت چو عجب آرنده وحی شان در رسد که حاصل شد سبت کنده را بسطر رزق همه راهوش سوی چشم خزال روی گریز زمین نهد ز کبر در سلامت کند بر دوزند چند ازین حادثه مرای و جوب گریناشند این چنان چه زن ای و رفیقا که طینت آدم شاد از انم که گر چه نیست مرا</p>	<p>حشو مسلول علت اتول زشت فنا خوش کارگاه ازل نه بعلم آونع و سله به عمل بیشه شان روز و شب جان جل در میان دو صد خطا و زلل شرف صد سپهر و مسل استوار اوده چون خطا جدول همه را گوش سوی قول و غزل پر کنند آسمان ز گنده بغسل کیسه بر خدا سے عزوجل چند ازین فزده هوای اجل در نر ایند این خزان چه خلل بهوام و بهیمه گشت بدل نزو ایشان درین زمانه محل</p>
--	--

این کیے را سہے نبسا یہ دید
 بہ قیامت زاکشہ و ز اقل

<p>شہ بلای کمال آن بہ سخن گر چه نزدیک و بگردان نظم است سخن چند معجزہ است مرا</p>	<p>پای طبعش سپردہ فرق کمال مجمل از مفردات وہم و خیال در سخنانش سخت لائق حال</p>
--	---

سجده

<p>بوده موزون طولیما سے لال ہمہ همچون فلک عزیز شمال صفت جو ایزد متعال ہمہ راستہ دست سحر خیال چون جواہر بگردش احوال آن بخت اختر مبارک فال درفشان بر مرا قدر اطفال روز مولودش آستان جلال حلقہ زلف را از نقطہ حال بست برگوش و گردن و سال شعر زاید ہی جو آب زلال بکفایت زجاووسے محال از ہر گفتہ صواب و محال وی مقدم بہ بدلہ در امثال و ہم تیزت چو بر جواب سوال آب عرض جنوب و عرض شمال</p>	<p>گویم آن در خزانہ سے اجل ہمہ همچون ازل قدیم ہساو مایہ شان و اوہ از مزاج دست ہمہ را ویدہ چشم حرم خرد بمعانی فرودہ متدرو بہا از نقاب عدم چو رخ نمود آن جواہر خیالکہ رسم بود ریخت بر آستان خاطر او چون چنان شد کہ در سخن بشتنا دست طبعش بیشتر شب روز اوست کہ خاطر می جوالش نیز خاطر من کہ گوسے بر باید چون بدید آن سخن پشیمان گشت ای سلم بکنہ در اشعار طبع پاکت چو بر سوال جواب تا زند دست آفتاب سپر</p>
	<p>آفتاب شعرا شہرت ترا بر سپر نقاب ساو زوال</p>
<p>ہمت راستارگان و خیل</p>	<p>ای ترا آفتاب حاجب و ماہ</p>

<p>خروج جاہ ترا معالیٰ برج بودہ در وقت فطرت عالم شر شمسہ سیاست تست سدہ ساحت تو منبع امن خرمین جو تو نہ پمیا ساید</p>	<p>ابر جو در ترا کارم سیل گوہرت را وجود جملہ طفیل از سہما سے سپرنا بسہ میل خانہ دشمن تو معدن نیل گرترا سوسے مغویا شد میل</p>
--	--

ہسچ دالے کہ یا وجہت امروز
 راسے عالیت را کلام اللیل

<p>گویند کہ در طوس گہ شدت سرا بگذشت بدکان یکے مرد حصیرے نا چون دگران نطع خرم بہتر قسم بنشت و یکی کا فذک از چاکہ بدون کین نقتا و وہ وہ گر حصیرے مرہ راجند شاگرد حصیرے چو او اسے بخش دید تبیر نما کن نمب گرشوزیرا کہ حال من آن وعدہ نطع تو ہمین است</p>	<p>از خانہ بازار ہے شذرت کے لال برول بگذشتش اگر انیت مر مال آخر خود کم ز حصیرے بہمہ حال حاصل شدہ از گدیہ سنجو جو نہ مبتقال نے از لیلخ وز کشب از سبے نال گفتا برو ای قحبہ چو بدین سخن ز ال تانخ پیر سے تو پوسے ماہ رسد سال از بسکہ ز نے قمر عم و گیری با و اقال</p>
--	---

ہان بر طبق عرضہ قسم حاصل این ذکر
 ہین بر برق ہجو شہ صورت این حال

<p>فکرت تیز و ذکا دینک دشوری بے خلل وحی درینا نیست معشوقی سزاوار غزل</p>	<p>خاطری چون آتشم ہست و زبانی ہجو آب ای درینا نیست مدوحی سزاوار مدح</p>
---	--

ج

روایت المیم

<p>شاید بیدار که دلم را خدا سے داد چون کردگار ذات شریفیت با فرید راضی بدان نیم که بغیر سے نظر کنے چشم جهانیان ز پے دیدن جہان</p>	<p>در روید تو معنی نیکو بریدہ ام گفت ایسے کہ برو جہانت گزیدہ ام زیرا کہ از براسے خودت پروریدہ ام وان از تو بہر دیدن خود آفریدہ ام</p>
--	---

تخیل آن ز بچکس اندر جہان بدان
کان کحل غیر تست کہ من رکشیدہ ام

<p>ذمیرہ بوقاعدہ ملک او چون دو نبسا بود بر افراسٹہ زلزلہ قدر تو شان کرد پست</p>	<p>آن شدہ از بد و جہان مستقیم زان دو یکے محدث و دیگر قدیم زلزلہ الساعۃ شیئے عظیم</p>
---	--

ولہ

<p>خدا یگانا سالے مقیم بشینم ہی بناید نفیشتے بخیرہ چہ فروشم نہ ماہ دولتی از چرخ سید پ نورم نہ پای آنکہ ز دست زمانہ بگریزم نہ پشت آنکہ ز اقبال روی بر تابم نہ حرفتی کہ بدان نعمتے بدست کنم سجدہ صفت نیاید کہ من ز غم چو نم گے بباختہ این سپر منخوسم</p>	<p>ہو سے آنکہ مگر بہ شود ازین کارم ہے نگر دو کارم نفیر چون دارم نہ شاخ شادی از باد میدہد بارم نہ دست آنکہ درین رخ پای لبشارم نہ روی آنکہ در گشت بر جہان آرم نہ غم خورمی کہ خورد پیش سخت تبارم ہو ہم خلق نمانجد کہ من چسان زارم گے گداختہ این جہان خدارم</p>
--	---

<p>گئی کبچ درونی شسته چون نورم گئی چو باد بسر جا بگاہ بو یا نم گئی ز آب دو دیده دمام در حکم گئی با جرت خانه گرو بود کفشم گئی نمنه گران جان و ژاژ خا یا نم خدای داند ز نیو نه زندگی که مر است</p>	<p>گئی بخار بروئے خزیده چون مارم گئی چو خاک بسر بار گاہ در خوارم گئی ز آتش سینہ مد نام در نارم گئی بنان شبانه برین دستارم گئی نمنه لقب احمق و سبک ر م بجان و دیده و دل مرگ را خریدارم</p>
---	--

از آنچه گفتم اگر هیچ بیش و کم گفتم
ز دین ایزد و شرع رسول بزارم

<p>ای خدا بختش حریف ظریف نرم کرده بخدمت تو درست بازوئے آفتاب میتابم تارزوئے جمال لوان سفید عقل صده سهل بطبعم بیش و اوله چون بدانستم که بسا سهال اوله کافر مگر قطره زمین پس نرم ای چه سیرت که میناک و ثبات اوله گر خطائے برفت بر سلم تا نگویی که شعر زیر تکلیت از جہانے بد است مخرم و بس</p>	<p>ول ز اندوه یار سے شکنم بصبر و جی خار سے شکنم گردن روزگار سے شکنم خوابش اندر ز بار شکنم ما چنین در نظر و شرمش کرد نرم اوله مجلس سرو آن نخواه گشت گرم در دہان شان جز با نرم لبشرم چکنم بے ثبات و بے منگم اوله بست از ان شرم چون قلم رنگم حاش نشد نہ مرد و نہ سیرنگم گر چه بست از جہان بیان تنگم</p>
---	--

<p>در غور هر عتاب و بر جستم هم تو دانی که بس سبک شکم که من از کرده نیک و تشکر چرا چنین زاسیم و فاقه بخرم خرد باغ سخن بی شکوفه هنرم که چون منباشه ز سست فرو شدت هم بس فرست و گرنه بگویی تا بخرم که گر نیارست از سینه دهن بخرم بدان امید گرین در طره بود جان بزم باب غفلت دانت کباب می نخورم ز تشنگی که نجات ز خشک دهن تررم ز غم چو باطن پاره پاره شد حکم که چیت نارضا ما بین معرض چه برم نه زین پس همه رنگت چو ارغوانم هنوز دیده چو ز گس نهاده می نگرم</p>	<p>البح الحق هر آنچه کردستم چه شود از من این گران مشتم بدکن باسن و مشو و لتنگ ایا بجام حمد تو از بهار وفا علی الخصوص چو دانی که رنگت بر نمی بصد زیانست چو سوس گنجه بودم گر ندانی عرق نسترن بدست آرد زبان چو لاله بگرد و من بر افکنده فروخت روی شاطلم چو پوستان افروز برون شدی فرو برده سر چو نیلوفر دور و ز رفت که چون بسناید چه مرده زلف چو طایر تفلح زرد گشت زخم چو گوش این سخت به چوپیل گوش نبود ز بیوفات چو ایام با سیمین خوانم توان چه بینی این بین که با فراغت تو</p>
<p>چو دستهای چنار است برود و شکم است و گرنه پیرین از دست تو چو گل بدرم</p>	
<p>تا بخدمت چنانچه پیوستم تا برفت آن سعادت از دستم</p>	<p>لطف یاری بریده با دامن می ندانم ز پای سر زین غم</p>

<p>داور از لطف تو بود بستم کز حریفان دینه چون رستم که هنوز این زمان چنان بستم</p>	<p>حاکم از جرم من بود مردم خواستم تا بسایم و گویم بسر تو که تازه به شیار لیت</p>
<p>که کشادون سنی تو انم چشم دین تو اسے بحیلہ بر بستم</p>	
<p>که درو تا ہمہ آن خواہم از خدا وندم نعم چراست چو از تو بنامہ خرمندم چرا کہ بے تو ہے عمر خویش نپندم صفت ندیدم ازین بہ چو دل بر فلندم</p>	<p>ز روزگار بیک نامہ تو خرسندم شنیدہ ام کہ بخرسندم گرایتم زہر چہ باشد خرسند را بسندہ بود مراد حال مرا بے جمال طلعت تو</p>
<p>چنانکہ نشنہ باب زلال و مردہ بجان بجان تو کہ بیدارت آرزو مندم</p>	
<p>زہر چہ ترشی من بندہ می بر میزم کہ گر خورم بقیامت مخصوص بر خیزم بگوش و بینی آن قاتلبان فروریزم درد بان زمانہ نوشش منم باز بان چنین خموشش منم مفلس کیمیا فروزشش منم کہ بافاد تو هست از قضا فراموشش کی از تجا و ترا و ہجو دیگ در جوشش</p>	<p>بزرگوار اولی کز آفت بقرس شراب خواستم و سرکہ کہن و ادسے شراب دار تو آخر کجاست تا قدر از سخمناسے عذب شکر طعم لیکن آرزو بسبح استمان در زو ایاسے رستہ سے خدا گمان وزیران و بادشاہ محمود یکی زانشش جو سپہر بازم خم</p>

بہ

<p>عجب مدار که امر و زمر مراوید است ز بهر خسر و سیارگان سبب خوید و گریه خفیه نهد با قبا س کحلے خویش ستارگان از صدره بسن شفیع آورد بدان بهمان که تا استینش پوشیدم ز چای پوسی این گریه پیچ وافی نیست مرا از بون نتواند گرفت رتوبه وار بگردگار که انصاف من از و بستان نه آنکه بر من بر آسمانت فرمان نیست مرا برف چو نعم تو التفات تو بس به نعمت تو در قماش جمله می کنم خطی کشیده ام از خط درین ورق کشند یقین شناس که گردید این سخن گویند بدو چگونه و بهم سوتی که از شرفش ز پرده دار تو تشریف باشد آنچه دید</p>	<p>در آن لباجه که تشریف داد و دو ششم که عشوه تجرم آن لباجه بفر و ششم همی بر آید ازین نموده و میدم پو ششم با و چگونه گنم با کد امشان کوشه بزار بار گرفت است از آنخو ششم و لیک منی حریف آن خواب خرگوشه که در پناه تو من شیر شیر او دو ششم کرد و کف چو سو و تو خون میدنوشتم هم اوت بنده و هم منت حلقه در گوشتم که بعد ازین سخن او بگوش نینوشتم ز جاہ تست که در مجلس تو خاموشتم بدان نگه گنم منکه بے تن و تو ششم و مانع منم بخر اشتم ز بس که بخر و ششم کلاه گوشه عرش است ترک شب پو ششم بے و باز نفاخرکت از و دو ششم</p>
---	---

در بر بهمنه بهانم چو آفتاب و ممش
 قبا سے کحلے او کا قسم اگر پو ششم

<p>دوش چون احمقان ز خانه خویش هیچ القصه تا بگردن و ریش</p>	<p>نزدیک نازنین کاک شد م همچو جولا هسه در مناک شد م</p>
---	--

<p>نیم شب را چو در ز سبے کاہل حاصل آن شب چنان بیالودم گفتم اے نفس آب من نہ ببر</p>	<p>از گرمیان بسوسے چاک شدم کہ ز معجون مغز پاک شدم ہین کہ خوش خوش بیرج خاک شدم</p>
--	---

	<p>رفت و سرد در کجای خانہ کشید یعنی از کس کس ہلاک شدم</p>	
--	---	--

<p>ای غلاست چو شاد باد و فلک تا کہ در خانہ فکاک باشیم غم بسیر من تبکلف میسار من خود اگر ماور غم اثر و باست پر سی و گوی کہ زمین بدگوی چون تو نہ ام من کہ بہر خوردہ چون من برہ سخن فراز ایم ایزد و اند کہ جان سکین را صد بار بقتدہ در شوم تا من تخمین یک التماس است از تو ام خردہ کنون در میان خواہد نہام کبشکے واری اگر بخشے بہن شکر بانی آن کنسم و اسگاہ چہ در بفرمائی کہ دندان بر کشم</p>	<p>ما علما مان و خاص و عام تو ایم ہمہ در خانہ عتلام تو ایم ز انکہ بسببے تو تن آسان شوم تا کہ بزاید بسیر آن شوم روز و گری با تو ہر گسان شوم کہ بفلان گاہ بہ بہمان شوم خواہم کہ قصیدہ بیار ایم تا چند عناد و رنج مند ایم از عمدہ یک سخن برون ایم سالہا شد تا ہی نہمان کہ شد بر تو و بر خویشتن آسان کنم خویشتن در پیش تو قربان کنم تا بکنی تا کا پنا من کان کنم سہل باشد بر کشم فرمان کنم</p>
--	--

کوشش

<p>چو بکے یا بم کہ درو ندان کنسم</p>	<p>بر میانم گز مثل نبود حلال</p>
<p>چیز با سے گو میت حقا کہ سنگ</p>	<p>نان نبوید نیز اگر بر نان کنسم</p>
<p>ز یور و ختر سے گسترتم خواہد انصاف و من تہیدستم این جنایت کہ دوش کردستم تازستان ز خود فرار کنسم سیم چند آنکہ موسے باز کنسم وزیر آسمان بشماری چهار کم با چیز مصحف بخنی برو بسم کاید برون صورت بی دو و ولایت کم کریم ابن الکریمی تا بادم چه جای این حدیث است آسمان کم بنی آدم بکرمت مکر کم</p>	<p>دوش در خواب و پوشموت را بیشک امروز شمنے حمام بز بسے تو دفع سے نشود موسے رو باہ خواستم از تو موسے دادہ نشد بدہ باری ہی از برادر و پدرفزون دوبار بفرست خورزادہ نخل دورہ ستیز باد احرور نام تو چندان بکام تو بجز تو رود گیتی کس ندیست زمین تاب عتاب تو ندارد غرض ذات تو بودار نہ نگشته</p>
<p>سخن کوتاہ شد گر راست خواہی</p>	<p>توئی آنکس دگر و انداعلم</p>
<p>آسمان راند آشته آزر کم از قضا و قدر نیامدہ شرم سایہ آفتاب سردش گرم</p>	<p>ای بزرگی کہ از بلندی قدر ہرگز اندر نفسا ذام ترا شاہدت گر نہفت گنگند</p>

<p>خود نداند که تو نذار سے شرم کہ بے ریش برندوزی حرم تا شود بچو خانہ فاسلے نرم</p>	<p>نی شراب از تو شرم میدارد بتو چوبین درفش چون اقبال چکنی باود سخت کن حمدان</p>
<p>دختران کرام را بدین زشت باشت بعون دختر کرم</p>	
<p>کہ من آزرم تو نگہ دارم ورنہ امروز نیست بگذارم ۱۰۰ یتیم وار تفکر کنسم بر آشوبم ہنوزش از سر خلاص جامی میدوم چوسہ و نوزہ با پامی حال میکوم</p>	<p>خواجہ مسعود کار از ان بگشت بان وہان سطلے تمام کنسم ۱۰۰ تبظلم مرثیہ در کہ چون موجب آن امیر عالم در یکہ و بیت نقدی کرد و زمان نشاط کہ آن بظلم از و محقق شد</p>
<p>زہی سفید کہ تنبیہ کرد بے زجرم ز سہ اوسب کہ تعلیم داد بچو کم</p>	
<p>چو دیدیم روسے تو ماتم گرفتہ من از ننگت کم عالم گرفتہ اطبار از عالم کم گرفتہ ترا خود سے مریم گرفتہ ۱۰۰ جز با مرش نیشود منظوم تا زویدار تو شوم محسوم ۱۰۰ کہ من امروز طالب مرگم</p>	<p>بدیج امی نابدیج امی پیر تو آو ب عالم در اگر تو بود خوا ہے گرا از طب مکنی چندین تفاجر زن تو غر حرا بخبر دنیا شے بختلے کہ در موجودات کہ میانم چو قالب سبحان سخن امی کہ زندہ و باقیست</p>